

פרשת אמור

קדוש, קדוש, קדוש

אין היררכיה אבל יש שוני

פרשת אמור פותחת במצוות הקשורות לכוהנים בלבד נראה שמקריאה ראשונית המטרה היא כדי לשמור על קדושתם וטהרתם. כפי שכותב המדרש (תנחומא, אמור סי' א)

אמור אל הכוהנים ואמרת אליהם, הרי אמירה שתי פעמים, למה הדבר דומה לטבח שהיה נכנס ויוצא לפני המלך, אמר המלך גוזרני עליך שלא תראה מות כל ימך, מפני שאתה נכנס ורואה את פני, שלא תטמא פלטירין שלי, כך הקב"ה גזר על הכוהנים הנכנסים לבית המקדש שלא יטמאו למת.

המדרש מציין שהסיבה למעמד המורם מעם של הכוהנים נעוצה ברמה קדושת הגבוהה שמצויה במסמך תפקידם. ואכן רוב המפרשים הולכים בעקבות המדרש הנ"ל ומצביעים שתהא רמת הקדושה אשר תהיה, קדושתם של הכהנים רמתה יותר גבוהה מקדושת עם ישראל.

דומה שבהסבר זה נעוצה סכנה ליצירת עולם היררכי. לאמור, יש אדם קדוש וצדיק יותר ויש פחות מכך. סכנה זאת מוצאת את דרכה בכל הדיסציפלינות. מי עשיר יותר ומי פחות, מי יפה יותר ומי פחות, מי חכם יותר ומי פחות. ושום אדם אינו חסין בפניה כפי המעשה המובא במסכת תענית:

מעשה שבא רבי אלעזר [...] והיה רכוב על חמור ומטייל על שפת הנהר, ושמו שמחה גדולה, והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה. נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר. אמר לו: שלום עליך רבי! ולא החזיר לו. אמר לו: 'ריקה, כמה מכוער אותו האיש. שמא כל בני עירך מכוערין כמוך?' אמר לו: 'איני יודע. אלא לך ואמור לאומן שעשאני' כמה מכוער כלי זה שעשית'. כיוון שידע בעצמו שחטא, ירד מן החמור ונשטח לפניו ואמר לו: 'נענית לך, מחול לי'. אמר לו: 'איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו 'כמה מכוער כלי זה שעשית' (תענית כ')

יהא האדם אשר יהיה, אפילו כרבי אלעזר, אף אחד אינו חסין מפני גבהות הלב. במקום אחר פגשו ברבי עקיבא, איש עני ממשפחה אנונימית נידחה על ידי אביה של רחל בטענה שאינו מיוחס מספיק. ימים של ספירת העומר הם ביסודם ימי שמחה, מפני שהם ימים של כמיהה והתכוננות לקראת קבלת התורה עם זאת, במהלך הדורות, הפכו ימים שמחים אלו לימים עצובים, עד כדי מצב בו אין עורכים בה חופות.

כיצד חל המהפך? בין הסיבות שגרמו למהפך זה ידועה האירוע ההיסטורי שבו עשרים וארבעה אלף תלמידיו של רבי עקיבא מתו בין פסח לעצרת (שבועות) מפני שלא נהגו כבוד זה לזה (יבמות סב ב). רבים שאלו, מדוע הם מתו דווקא בין פסח לעצרת, ימי השמחה לקראת קבלת התורה? והשיבו, שתלמידי רבי עקיבא למדו הרבה תורה, אבל לא מילאו את התנאי הבסיסי לקבלת התורה: כבוד הדדי למרות חילוקי הדעות וחילוקי הגוונים. נמצאנו למדים שתלמידי רבי עקיבא לא הבינו דיו שחילוקי דעות וחילוקי גוונים הוא רק סימן לשוני כמו הקשת וענן ולא ויכוח על סטאטוס המעוגן בתפיסה היררכית.

מיהו האדם? מהי תרבות? מה יוצר הבדלים תרבותיים קוגניטיביים בין בני האדם השונים? אנו יודעים שישנם גנים הקובעים תכונות פיזיונומיות כמו צבע עור שיער מבנה עצמות וכו'. מתוך כך בעבר הרחוק היה ניסיון למצוא הבדלים מהותיים בין הקבוצות השונות. מכל מקום, האדם הוא אכן דומה לעכביש הטווה סביבו קורים של משמעות. מתוך כך אם נקבל את הקושי בפענוח החידה הקוריה "אדם", השאלות שיעלו הן היכן לחפש את האוניברסאלי? וכיצד הופך האוניברסאלי – משמצאנו אותו-לייחודי? כלומר מהי נקודת המפנה ההופכת את מה שנחשב למשותף בין בני האדם למפריד בניהם? יש לכך סיבות שונות. לכן יהא האדם אשר יהיה במציאות של החברה הישראלית יש להימנע/ להיזהר מתפיסות היררכיות. ויש לאמץ בזהירות את הגישה הרב תרבותית שהיא תפיסה חברתית היוצאת מנקודת מוצא שוויונית ביחסה לשוני התרבותי הקיים בחברה הישראלית. המעוגנת בהרבה סובלנות, אכפתיות הדדית, דיאלוג שוויוני והכרה הדדית בין הקבוצות התרבותיות השונות בחברה הישראלית. יתר על זאת, גישה זאת מתנגדת לתרבות "עליונה ומועדפת" ותרבות "נחותה" אלא מעדיפה תרבות מגוונת ולא אחידה. לכן על פי התפיסה הזאת אין יותר טוב או פחות טוב, יש רק שונה כמו הקשת וענן. ונסיים בדבריו היפים של הרש"ר הירש "קדוש קדוש קדוש אינו "ביטוי לדרוג קדושה כלפי מעלה משלב נמוך לשלב גבוהה...אלא יותר נכון שמתכוונים לומר אין הקב"ה קדוש רק במרומים אלא הוא יתברך קדוש ודורש לקדשו אף בארץ" (פירוש על סידור התפילה) וכל אחד יש לו את המקום. משום שכל אחד הוא חלק מהקב"ה ובאשר זאת אין מקום להיררכיה.

שבת שלום

שרון שלום
רב קהילת קדושי ישראל